

zaaknummer 2011T374

Datum beslissing: 21 april 2012

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsoptolvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure bij klachten van seksueel misbruik (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. N.A.Viellevoye-Geers, advocaat te Nijmegen,

tegen:

1. (wijlen) **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt, hierna ook te noemen:
aangeklaagde [1],
tijdens zijn leven verbonden aan de Congregatie F.I.C.

2. (wijlen) **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt, hierna ook te noemen:
aangeklaagde [2],
tijdens zijn leven verbonden aan de Congregatie F.I.C.

3. (wijlen) **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt, hierna ook te noemen:
aangeklaagde [3],
tijdens zijn leven verbonden aan de Congregatie F.I.C.

Tezamen ook aangeduid als aangeklaagden.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 29 september 2011. Op 27 december 2011 is bij de griffie na diverse rappels een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam] voor deze [naam], vice-provinciaal overste Broeders F.I.C. (Broeders van Maastricht).

Op 29 maart 2012 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen en heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. N.A.Viellevoye-Geers.

Namens de Congregatie is verschenen [naam], vice-provinciaal overste Broeders F.I.C.

2. De klacht

2.1. Klager bevond zich van circa 3 september 1956 tot 8 oktober 1956 in het pensionaat [naam], een kostschool in [plaats]. Klager had toen de leeftijd van tien a elf jaar. De ouders van klager waren streng katholiek en wilden dat klager zelf priester zou worden. Om die reden werd hij bewust geplaatst onder de leiding van de broeders. In het pensionaat heerste een zeer streng regime waar straffen regeerden en je niets voor jezelf had. Ook ten aanzien van seksualiteit heerste er een streng regime, zo werd gedurende de nacht gecontroleerd of je wel met je handen boven de dekens sliep. Als dit niet zo was, werd je wakker gemaakt en gecorrigeerd. Ook hierop volgde steeds straf. Tijdens het onderwijs regeerden de broeders ook zeer streng en werden er lijfstraffen uitgedeeld. Tijdens het verblijf werd klager steeds meer onhandelbaar en kreeg hij constant straf. Toen zijn ouders op bezoek waren heeft hij veel gehuild. Dit werd geïnterpreteerd als heimwee. Ter zitting van de Klachtencommissie heeft klager nog aangevuld dat hij tijdens een bezoek zijn blauwe plekken aan zijn vader heeft getoond. Over het seksuele misbruik heeft klager niets durven zeggen. Een week voordat klager naar huis mocht heeft aangeklaagde [1] klager nogmaals benadrukt dat hij er niet over mocht praten omdat anders de duivel in hem terug zou komen en hij in de hel zou belanden. Deze bedreiging is klager ook gedurende zijn leven bijgebleven.

Ten aanzien van aangeklaagde [1].

Aangeklaagde [1] was belast met algemene taken, hij verrichtte geen onderwijs. Wat klager zich herinnert is dat aangeklaagde Aangeklaagde [1] tijdens de wekelijkse wasbeurt de zwembroek die klager droeg naar voren trok, lysolwater in zijn zwembroek goot en vervolgens ging aangeklaagde [1] met zijn hand in de zwembroek van klager en wreef zijn geslachtsdeel totdat er een erectie ontstond. Hij vertelde klager daarbij dat “ de duivel eruit moest”. Wanneer klager straf had moest hij mee naar de kamer van aangeklaagde [1] die donker was omdat hij daar ook foto’s ontwikkelde. Klager moest dan zijn broek uittrekken met zijn gezicht naar beneden. Aangeklaagde [1] zat achter klager en spreidde de benen naast zijn lichaam. Klager zat zo op zijn knieën met zijn billen omhoog. Aangeklaagde [1] gaf dan klappen op de billen en betastte de geslachtsdelen van klager. Ook is het voorgekomen dat hij zijn vinger in de anus van klager stak, hetgeen klager veel pijn deed. Aangeklaagde [1] vertelde hierbij wederom “ dat de duivel eruit moet”. Hij gaf hierbij te kennen dat klager niets mocht zeggen tegen anderen want anders zou hij in de hel komen en zou de duivel terugkomen. Dit maakte klager doodsbang. Ter zitting van de Klachtencommissie heeft klager nog aangevuld dat hij terwijl hij deze handelingen moest ondergaan, gebeden moest prevelen. Klager weet zich nog te herinneren dat hij dan naar een potje keek waarop een zilveren kruis stond.

Ten aanzien van aangeklaagde [2].

Aangeklaagde [2] was sportleraar en gaf ook les aan klager. Wanneer klager na het sporten douchte, stapte hij de douche in om te controleren of klager zich goed gewassen had. Klager moest zich dan bukken en aangeklaagde [2] keek dan in en/of tussen zijn billen. Ook werd het geslachtsdeel van klager betast onder het mom van “ is het allemaal wel schoon?”.

Ten aanzien van aangeklaagde [3].

Aangeklaagde [3] hield zich onder meer bezig met het koor. Je moest meezingen. Wanneer klager vals zong of de tekst niet kende, werd hij apart genomen en moest klager op de schoot van aangeklaagde [3] gaan zitten. Klager werd vervolgens betast tussen zijn benen en (zogenaamd) geholpen bij zijn ademhaling.

2.2. De adolescentie van klager heeft zich gekenmerkt met een periode van onrust en verzet. Zijn enige mogelijkheid om de onmacht die klager voelde kenbaar te maken, was verzet tegen school. Doordat klager altijd op zijn hoede was, had hij veel moeite met het maken van vrienden. Ook had klager geen contact met vrouwen totdat hij op tweeëndertigjarige leeftijd zijn huidige vrouw ontmoette. Doordat hij op die leeftijd een eerste relatie aanging met een vrouw, heeft de buitenwereld klager tot die tijd gezien als zijnde homoseksueel. Een normale seksuele ontwikkeling in de adolescentie heeft klager niet gekend. Bij tijd en wijle komt de woede en onmacht bij klager op. Het houdt klager bezig dat hij in een systeem leefde waarin dit kon gebeuren en hij slechts machteloos was en zich niet heeft kunnen verzetten. Klager heeft pas drie jaar geleden aan zijn echtgenote kunnen vertellen wat hem is overkomen. Nu het seksuele misbruik in de R.-K. Kerk veel in de media is, houdt dit klager erg bezig. Dit heeft zijn weerslag op de relatie met zijn echtgenote. Bij het zien of horen van een pater of priester gaan zijn gedachten automatisch terug naar de gebeurtenissen in zijn jeugd.

2.3. Klager wenst erkenning te krijgen voor het feit dat de door hem omschreven gebeurtenissen hebben plaats gevonden. Voorts wenst klager dat spijt wordt betuigd en hem een passende financiële compensatie wordt aangeboden.

3. Het verweer

Aangeklaagden zijn allen overleden en kunnen geen weerwoord geven. De vice-provinciaal overste heeft in zijn reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van de aangeklaagden.

Aangeklaagde [1] was geen klasse-onderwijzer maar vakleerkracht en gaf hij zangonderwijs. Ook vervulde hij de functie van prefect voor de leerlingen van de vijfde klassen. De functie van prefect is vergelijkbaar met die van een groepsleider: belast met de opvoeding en zorg voor de intern wonende kinderen buiten de schooluren. Ook was hij verantwoordelijk voor de recreatieve activiteiten zoals sport, handvaardigheid, toneel en muziek. Tevens hield hij toezicht bij het eten en slapen en onderhield hij de contacten met de ouders. Of al deze taken daadwerkelijk door aangeklaagde [1] zijn verricht, is niet bekend. Hij is in het pensioonaat werkzaam geweest vanaf januari 1946 tot augustus 1970.

Aangeklaagde [2] heeft in de periode van 1954 tot april 1959 in het pensioonaat gewerkt. In het schooljaar 1958-1959 was hij onderwijzer van een van de vijfde klassen, daarvoor van de vierde klas.

Aangeklaagde [3] is vanaf 1948 tot 1975 aan het pensioonaat verbonden geweest. In het schooljaar 1957/1958 was hij onderwijzer van de vijfde klas. Daarna van de zesde klas.

Er zijn geen aanwijzingen in de archieven van de Congregatie gevonden die erop duiden dat de aangeklaagden [1], [2] of [3] zich misdragen hebben. Ook er zijn er geen specifieke maatregelen jegens hen genomen. Uit de notulen van de bestuursvergaderingen en in de correspondentie met het hoofdbestuur wordt ook niets vermeld over seksueel misbruik door aangeklaagden. De handelingen zoals deze door klager zijn beschreven, dienen ten sterkste te worden afgekeurd. De aangeklaagden moeten beseft hebben dat zij handelingen verrichtten, die indruisten tegen de geloften die zij als lid van de Congregatie hebben afgelegd en die hen als religieus onwaardig waren, nog afgezien van de strafbaarheid van de gedragingen. Aangeklaagden hebben misbruik gemaakt van hun positie als leraar en als religieus inbreuk gemaakt op de lichamelijke en psychische integriteit van klager. Geconcludeerd wordt dat op grond van de beschikbare gegevens noch bevestigd noch ontkend kan worden dat de aangeklaagden zich schuldig hebben gemaakt aan seksueel misbruik jegens klager. De vice-

provinciaal overste is ervan overtuigd dat de leiding van de Congregatie niet op de hoogte was van de onoorbare gedragingen van de aangeklaagden. Er zijn echter geen redenen om aan te nemen dat klager niet de waarheid spreekt. Hij wil de pijn erkennen die klager heeft geleden vanwege hetgeen hem mogelijk is aangedaan door de aangeklaagden. Daarvoor worden de oprechte verontschuldigungen aangeboden. Aangenomen dat dit seksuele misbruik inderdaad heeft plaatsgevonden, dan had dit nooit mogen gebeuren want het is in strijd met alles waar de Congregatie voor staat.

4. De beoordeling

4.1. Van toepassing is de Procedure bij klachten van seksueel misbruik (verder: de Procedure). Volgens artikel 2.1 van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij een ander onder dwang of in een afhankelijkheidssituatie seksuele handelingen moet uitvoeren of ondergaan, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden, waardoor de geestelijke en/of lichamelijke integriteit wordt geschonden. Onder dwang kan onder meer begrepen worden: fysiek geweld of de dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 2.1 van de Procedure.

Ten aanzien van de aangeklaagden [2] en [3]

4.3. Bij de beoordeling van een klacht is voor de Klachtencommissie uitgangspunt dat zij niet uitsluitend kan afgaan op enkel de verklaring van klager. Het is een elementair rechtsbeginsel dat iemand niet wordt veroordeeld op grond van één enkele verklaring. Dit elementaire rechtsbeginsel moet ook in deze procedure in acht worden genomen. Dit geldt te meer omdat in dit geval de aangeklaagden [2] en [3] zijn overleden en zich niet kunnen verweren.

4.4. De verklaring van klager is op de Klachtencommissie oprecht overgekomen. In de thans voorliggende zaak zijn echter geen feiten of omstandigheden aan het licht gekomen die de verklaring van klager ondersteunen. Bij de Commissie Deetman is namens de voorzitter van de Klachtencommissie in de R.-K. Kerk nog navraag gedaan of van aangeklaagden [2] en/of [3] meldingen bekend zijn, ook dit was niet het geval.

4.5. Gelet op bovenstaande overwegingen heeft de Klachtencommissie moeten vaststellen dat voor de feiten die klager heeft gesteld ten aanzien van aangeklaagden [2] en [3] onvoldoende bewijs is gevonden, zodat de klacht tegen beiden niet gegrond kan worden verklaard.

4.6. De Klachtencommissie realiseert zich dat dit voor klager teleurstellend is. Indien de Klachtencommissie in de toekomst uit andere meldingen of klachten die bij Meldpunt voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk zijn of zullen worden ingediend informatie bereikt die daartoe aanleiding geeft, zal zij klager daarvan op de hoogte stellen en de zaak heropenen teneinde dit advies mogelijk te heroverwegen.

Ten aanzien van aangeklaagde [1]

4.7. Er zijn ongeveer zesenvijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde [1] verwijt, zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Daarnaast ondersteunen de verklaringen van [naam], [naam] en [naam], het verhaal van klager. [Naam] heeft op 7 december 2011 schriftelijk toestemming gegeven zijn melding als steunbewijs te gebruiken in de onderhavige zaak van klager. [Naam] heeft aangegeven dat hij in de jaren 1962-1963 door aangeklaagde [1] in [pensionaat] te [plaats] seksueel is misbruikt. De aard van de handelingen zoals deze blijken uit een op schrift gestelde verklaring die ter zitting van de Klachtencommissie is overlegd, komt in grote lijnen overeen met hetgeen klager heeft beschreven. Ook hij is betast rond zijn anus.

[Naam] heeft eveneens d.d. 15 november 2011 schriftelijk toestemming gegeven zijn melding te gebruiken als steunbewijs in de onderhavige procedure. Ook de inhoud van de verklaring van [naam] is ter zitting van de Klachtencommissie overlegd. Uit deze verklaring blijkt dat in de periode 1963-1964 door aangeklaagde [1] in [pensionaat] te [plaats] onder andere is verkracht. Voorts is [naam] op soortgelijke wijze als klager omschreven heeft, misbruikt. [Naam] heeft op 6 maart 2011 via het Lotgenotencontact, oproepen/verhalen R.K.-Kerk verklaard over het misbruik door aangeklaagde [1] in de periode 1965-1966 in [pensionaat] te [plaats]. Hij werd op zijn blote billen geslagen en aangeklaagde [1] heeft bij wijze van straf [naam] die toen circa tien jaar oud was, afgetrokken.

4.8 Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde [1] met gebruikmaking van misbruik van gezag, de wijze waarop hij klager bedreigd heeft en in een afhankelijkheidssituatie, hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas circa 10 jaar oud hetgeen een zeer kwetsbare leeftijd is.

4.9. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. Daarom zal de Klachtencommissie zich bij haar advisering richten op de vermindering van het leed dat klager is aangedaan. De vice-provinciaal overste heeft daartoe een eerste stap gedaan door ook ter zitting namens de Congregatie het leed te erkennen en oprecht spijt te betuigen.

4.10. Over het verzoek van klager om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de overste van de Congregatie zal klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding dienen te wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie Broeders F.I.C de klacht I ten aanzien van de aangeklaagden [2] en [3] ongegrond te verklaren; en II ten aanzien van aangeklaagde [1] gegrond te verklaren en adviseert zich in te zetten voor de (verdere) vermindering van het leed van klager.

Dit advies is vastgesteld op 21 april 2012 door mr. P.A.M. Hendriks, voorzitter, drs. A.M. Beelen en mr. P.A. Schaafsma leden, bijgestaan door mr. S. Westerdijk, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Op grond van art. 16.4 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Overste van de Congregatie Broeders F.I.C. en aan klager verzonden.

Op grond van art. 18.1 van de Procedure stelt de Overste binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van art. 18.2 van de Procedure geeft de Overste daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 18.3 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de Overste.